

comentaris literaris per Josep Palomero i José Miguel Segura

EMILY DICKINSON

Poemes 1850-1886

Traducció:

Carme Manuel

Editorial: **Institució**

Alfons el Magnànim

Picanya, 2022

Pàgines 954

Poesia

Fins que la professora i acadèmica Carme Manuel ha publicat recentment, en edició bilingüe, la traducció al valencià de la poesia completa d'Emily Dickinson, no s'havia mamprès una tasca tan monumental, fruit d'anys de treball rigorós i pacient. Hi havia, sí, traduccions incompletes al castellà, més una d'íntegra, en tres volums: la de José Luis Rey (Visor, 2013).

Dickinson fou una poetessa estranya, una autora de culte que va escriure descontextualitzada de l'ambient de la seua època perquè va fer una vida resclosa, aïllada, tancada entre els murs de la seua intimitat casolana. En conseqüència, va fer una obra molt personal, entre lítica i metafísica, escrita amb plena llibertat formal, amb certes imperfeccions, fins i tot poc canònica i, per tant, inimitable. En qualsevol cas, en el marc de la literatura nord-americana del segle XIX, els crítics l'han situada a l'altura d'un Poe, un Whitman, un Keats o un Emerson. No de bades fou Juan Ramón Jiménez qui, segurament a través de la seua esposa, Zenobia Camprubí, va ser un dels primers que la va donar a conèixer entre els seus lectors. Ara tenim l'oportunitat de llegir els poemes originals, magníficament traduïts al valencià. **JP**

FERNANDO ARAMBURU

Los vencejos

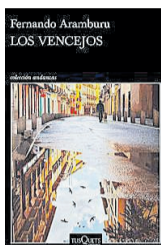
Editorial:

Tusquets

Barcelona, 2021

Pàgines 698

Novel·la

Los vencejos és un relat amb el qual l'autor reprén la seua marxa després de l'èxit clamorós de la seua anterior obra, *Patria*, fet que sens dubte predisposa favorablement al lector de les 700 pàgines d'aquest volum, predisposició que no tarda a convertir-se en una altra cosa en comprovar que la dimensió social del relat, la valentia amb què s'abordaven temes, episodis i personatges han donat pas ara a un artefacte literari d'indubtable valor per molt diferent a aquell que tant i a tants lectors va enlluernar fa uns pocs anys. *Los vencejos*, això sí, tracta alguns temes problemàtics –la mort, el suïcidi– sense cap mena de rubor: el particular en aquesta ocasió és el fet que és el propi personatge protagonista qui decideix, en l'arrancada mateixa de la novel·la, concedir-se un any més de vida després del qual se suïcidarà.

A partir d'aquesta situació inicial l'autor –segons ell mateix ha declarat– es planteja l'escriptura d'aquest llibre com una reflexió personal sobre els canvis de tota mena que una decisió d'aquest tipus pot imposar en la vida de qui l'ha presa: ¿com canvia, si és que alguna cosa canvia, la vida d'un suïcida a un any vista? ¿Apareixeran en els dies que queden de

vida nous valors, noves prioritats o es mantindrà tot tal qual? ¿És la mort una cosa digna de ser temut com se'ns diu repetidament? ¿Quin és el valor últim que té la vida mentre intentem retindre el temps inútilment entre les mans?

Com pot apreciar-se d'aquests interrogants, el lector de *Los vencejos* s'enfronta a una lectura que ho és tot menys lleugera, un relat amb evidents implicacions morals sinó ètiques que superen per complet l'esfera individual de l'individu que protagonitza la història contada. Quant al discurs, la novel·la es desenvolupa de manera aparentment caòtica, en una successió de fragments en general breus que canvien constantment de tema, de personatges, de rerefons i d'escenari. Sobre això se succeeixen les reflexions dels personatges sobre temes tan variats com la sexualitat, la vida política en una ciutat com Madrid –que s'erigeix en símbol de tot un país en un moment determinat–, els records i les seqüeles del terrorisme que va assolir la nostra societat durant tantíssim temps. Però no són aquestes les úniques violències que viuen i de les quals parlen els personatges: les que es donen en la quotidianitat, en el dia a dia aparentment sense cap rellevància en àmbits tan dispars com poden ser el laboral o el de la família. L'art –la literatura especialment, com no podia ser d'una altra manera–, l'amistat ben entesa i practicada i els animals s'erigeixen a poc a poc en contrapés, en refugi, en consol, en realitats alternatives que fan més suportable el trànsit per punts i tants dies. La tensió de la situació narrada a l'inici es converteix en tendresa i la calidesa pàgina a pàgina, cobrant major pes en el to narratiu d'una novel·la complicada, atrevida i desacomplexada d'un autor de primera fila en el panorama literari actual en espanyol. Una pirlueta literària ben desenvolupada i millor resolta a la qual, al meu entendre, tal vegada li sobren algunes pàgines. **JMSR**

NISRÍN AKRAM KHOURI

Pas en fals al marge de la història

Editorial:

Vincle

València, 2021

Pàgines 111

Poesia

El poemari *Pas en fals al marge de la història*, de la jove poetessa siriana Nisrín Akram Khouri (1983), va obtenir el premi de Poesia Roissy-en-Brie 2021 per a escriptors i escriptores refugiades a Europa, convocat pel PEN Català. Roissy-en-Brie és un municipi de la regió d'Illa de França on, després de la guerra civil, trobaren acolliment i refugi un grup d'escriptors catalans exiliats, entre els quals Carles Riba, Mercè Rodoreda, Pere Quart, Francesc Trabal, Artís Gener, etc.

Nascuda i criada en el si d'una família de la minoria cristiana a Homs, població situada entre Damasc i Alep, l'autora d'aquest llibre, que és enginyera civil, va haver d'abandonar el seu país natal, inflammat per una guerra internacional i fratricida que ha devastat Síria des de fa anys. Del milió de veïns que vivien a Homs, només en queda la quarta part. De fet, Nisrín viu refugiada a la Comunitat Valenciana, a Alacant. Aquest és llibre és el tercer poemari que publica, en edició bilingüe, en què evoca la seua pàtria perduda, l'atractiu del seu nou país, la nova vida que ha emprés ací, les noves llengües, les noves amistats. Paraules i versos per a tancar les ferides de la història. **JP**

la ciutat dels dies Lluís Meseguer

Pam, pam, orellut!

Si t'agrada el futbol mediterrani, entendràs enguany l'herència del Castelló centenari: si administres la passió amb el nerviosisme del fanàtic i la calma de l'escèptic, fins i tot t'estimaràs més d'empatar un partit tres a tres jugant bé, que guanyar per un a zero a l'últim minut i jugant malament. I si en la vida, t'agrada la sintaxi del joc, el moment gràcil d'un regat definitiu, una aturada volant, un remat de cap dissenyat amb parsimònia, una carrera desbocada per la banda, o el joc sense pilota.

Des de fa cents anys, al vell estadi del Sequiol i al nou Castàlia, has pogut viure moments d'infinita harmonia, administrats per l'energia de **Basilio**, l'elegància dels **Alcañiz** pare i fill, la fortalesa del porter **Racic**, la prosàpia castellana de **Del Bosque**, la

cintura màgica de **Planelles**, o la cama vellutada de **Robert**.

Des d'una ciutat pionera, felicitem el Castelló, que valora la fugacitat de l'art del futbol i la calma en la victòria, i espera el retorn inevitable als seus ideals, pels quals és potser l'únic equip amb un 2-0 al Madrid i un 4-0 al Barça pràcticament en un mateix any. Hereu del Deportivo, el Castàlia, l'Obelisco, el Regional, el Ribalta... I del Cervantes, format per joves del Centre Republicà i vestit amb samarreta dels colors de la bandera republicana, i després amb els colors naturalistes verd-taronja-blau, fins al definitiu blanc-i-negre: un equip d'Europa amb els ma-

teixos colors que la *vecchia signora*, la Juventus de Toríno.

Des de pocs anys després del fundacional 20 de juliol del 1922, hi ressona el *Pam pam orellut!*, heretat d'un ninot que el

porter **Alanga** col·locava com a amulet darrer la porteria, tant si li l'havia regalat el seu germà de les guerres del Rif, o el ciclista **J. B. Llorens**, o si senzillament al·ludia a un aficionat de grans orelles... Brindem per l'equip que canta, quan pateix com ara i quan tornarà a triomfar: «I en desplegar-se tes banderes / amb els colors davall del sol; / a la memòria, arriba la glòria». I per l'orgull d'errors com el d'un gol en contra que recordem ara, almenys jo: en un llançament de córner, el

porter **González** digué «Teua!», i el defensa que cobria el pal, crec que **Ximet**, entengué «Meua!». És igual, l'equip viu, des de fa cent anys: és teu, i meu, i del futbol del món. ≡